

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2012/15

Karar Sayısı : 2012/105

Karar Günü : 5.7.2012

R.G. Tarih-Sayı: 13.10.2012-28440

İPTAL DAVASINI AÇAN : Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri Emine Ülker TARHAN ve Muharrem İNCE ile birlikte 115 milletvekili

İPTAL DAVASININ KONUSU : 30.11.2011 günlü, 6252 sayılı Askerlik Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un;

1- 1. maddesinin birinci fıkrasında yer alan " birinci fıkrasında yer alan 've 21 gün süreli temel askerlik eğitime tabi tutulmaları' ibaresi, " ve " ve aynı fıkra da yer alan 've 21 gün süreli temel askerlik eğitime tabi tutulmaları' ibaresi " ifadeleri ile bu ifadelerle sınırlı olmak üzere yürürlüğe ilişkin 5. maddesinin,

2- 4. maddesiyle, 21.6.1927 günlü 1111 sayılı Askerlik Kanunu'na eklenen Geçici 46'ncı maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan " temel askerlik eğitime tabi tutulmaksızın" ibaresinin,

Anayasa'nın 2., 10. ve 72. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptali ve yürürlüğünün durdurulmasına karar verilmesi istemidir.

II- YASA METİNLERİ

A- İptali İstenilen Yasa Kuralları

1- 30.11.2011 günlü, 6252 sayılı Askerlik Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 1. maddesinin birinci fıkrası;

'21/6/1927 tarihli ve 1111 sayılı Askerlik Kanununun ek 1 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan '5.112 Euro' ibaresi '10.000 Avro', üçüncü fıkrasında yer alan '7.668 Euro' ibaresi '10.000 Avro', dördüncü fıkrasında yer alan 'Euro' ibaresi 'Avro' şeklinde ve beşinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, aynı maddenin **birinci fıkrasında yer alan 've 21 gün süreli temel askerlik eğitime tabi tutulmaları' ibaresi**, ikinci fıkrasında yer alan 'belirtilen yaş sınırı sonuna kadar temel askerlik eğitimini yapmayanlar,' ibaresi, üçüncü fıkrasında yer alan 'veya yönetmelikte belirtilen süre içinde temel askerlik eğitimlerini' ibaresi **ve aynı fıkra da yer alan 've 21 gün süreli temel askerlik eğitime tabi tutulmaları' ibaresi** madde metninden çıkarılmıştır.'

2- Kanun'un 4. maddesinin birinci fıkrası;

'1111 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir.

'GEÇİCİ MADDE 46- Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte her ne sebeple olursa olsun henüz fiili askerlik hizmetine başlamamış, 31 Aralık 2011 tarihi itibarıyla (bu tarih dâhil) 30 yaşından gün almış ve 1076 sayılı Yedek Subaylar ve Yedek Askeri Memurlar Kanunu ile 1111 sayılı Askerlik Kanununa tabi yükümlüler, istekleri halinde, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde askerlik şubelerine başvuruları ve 30.000 Türk Lirası parayı ödemeleri şartıyla **temel askerlik eğitimine tabi tutulmaksızın** askerlik hizmetini yerine getirmiş sayılırlar. Başvuruda bulunanlar, öngörülen miktarı başvuru sırasında defaten ödeyebilecekleri gibi, yarısını başvuru sırasında diğer yarısını ise başvuru tarihinden itibaren altı ay içinde de ödeyebilirler.'

3- Kanun'un 5. maddesi;

'Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.'

şeklindedir.

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Dava dilekçesinde, Anayasa'nın 2., 10. ve 72. maddelerine dayanılmıştır.

III- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince; Haşım KILIÇ, Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Zehra Ayla PERKTAŞ, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI ve Erdal TERCAN'ın katılımlarıyla yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, yürürlüğü durdurma isteminin esas incelemesi aşamasında karara bağlanmasına 7.3.2012 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

IV- ESASIN İNCELENMESİ

Dava dilekçesi ve ekleri, Anayasa Mahkemesi Raportörü Bahadır YALÇINÖZ tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, dava konusu yasa kuralları, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Dava dilekçesinde, dövizle askerlik hizmetinin yerine getirilmesi aşamasındaki temel askerlik eğitimi alma şartının kaldırılmasının ve bedelli askerlik hizmetinde temel askerlik eğitime tabi tutulmaksızın hizmetin yerine getirilmiş sayılmasının vatan hizmeti ödevinin, temel askerlik eğitiminden geçirilmeden doğrudan satın alınması ve silahlı altına alınmadan askerliğin yapılmış sayılması sonucunu doğuracağı ve bu durumun Anayasa'nın 2. maddesindeki sosyal devlet ve 10. maddesindeki yasa önünde eşitlik ilkeleriyle bağdaşmadığı, Anayasa'nın 72. maddesinde, askerlik hizmetinin hak ve ödev olarak düzenlendiği, belirli bir bedelin ödenmesi yanında temel askerlik eğitimi hakkında yararlandırılmak hakkını kullanmanın onur ve gururunun yaşanabilmesinin temel bir zorunluluk olduğu, aksi düzenlemenin vatan hizmetinin hak boyutuna aykırılık oluşturduğu, vatan hizmetinin ya Silahlı Kuvvetlerde ya da kamu kesiminde yerine getirilebileceği, temel askerlik eğitime tabi tutulmadan askerlik hizmetinin yerine getirilemeyeceği belirtilerek, düzenlemelerin aynı zamanda Anayasa'nın 72. maddesine de aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

6252 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle 1111 sayılı Kanun'un ek 1. maddesinde yapılan değişiklikle dövizle askerlik hizmet usulü ile askerlik hizmetini yerine getirecekler için mevcut olan temel askerlik eğitime tabi tutulma şartı ortadan kaldırılmış, ayrıca 4. maddesiyle eklenen Geçici 46. maddeyle de bedelli askerlik usulü düzenlenmesine yer verilerek, 31 Aralık 2011 tarihi itibarıyla (bu tarih dâhil) 30 yaşından gün almış yükümlülerin, istekleri halinde, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde askerlik şubelerine başvurmaları ve 30.000 Türk Lirası parayı ödemeleri şartıyla temel askerlik eğitime tabi tutulmaksızın askerlik hizmetini yerine getirebilecekleri düzenlenmiştir.

Anayasa'nın 10. maddesinde öngörülen eşitlik ilkesi, hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile eylemli değil hukuksal eşitlik öngörülmektedir. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin yasalarca aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak ve kişilere yasa karşısında ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak yasa karşısında eşitliğin ihlali yasaklanmıştır. Yasa önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durum ve konumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları gerekli kılabilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'nın öngördüğü eşitlik ilkesi ihlâl edilmiş olmaz.

Anayasa'nın 'Vatan hizmeti' başlıklı 72. maddesinde; *'Vatan hizmeti, her Türk'ün hakkı ve ödevidir. Bu hizmetin Silahlı Kuvvetlerde veya kamu kesiminde ne şekilde yerine getirileceği veya getirilmiş sayılacağı kanunla düzenlenir.'* denilmektedir.

Anayasa'nın 72. maddesinde, vatan hizmetinin sadece Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları için bir hak ve ödev olduğu kural altına alındıktan sonra bu hizmetin Silahlı Kuvvetlerde veya kamu kesiminde yerine getirilebileceği ya da yerine getirilmiş sayılacağına kanunla düzenleneceği belirtilmiş olup, vatan hizmetinin yalnızca silahlı kuvvetlerde veya kamu kesiminde yerine getirilmesi bir zorunluluk olarak düzenlenmemiştir. Yasama organı, vatan hizmetinin Silahlı Kuvvetlerde veya kamu kesiminde ne şekilde yerine getirilebileceği yönünde karar alabileceği gibi yerine getirilmiş sayılması yönünde de karar alabilecektir. Bu hususa ilişkin kanuni düzenleme yapma konusunda yasama organının takdir yetkisi bulunduğu açıktır.

Bu durumda, dövizle askerlik hizmet usulü için temel askerlik eğitimi yapma şartının kaldırılmasına ve bedelli askerlik hizmet usulü için temel askerlik eğitimi yapmaksızın askerlik hizmetinin yerine getirilmiş sayılmasına ilişkin iptal davasına konu kurallarda, Anayasa'nın 72. maddesine aykırılık bulunmamaktadır.

Öte yandan, 6252 sayılı Kanun'un iptal davasına konu edilen kuralları uyarınca dövizle askerlik ve bedelli askerlik hizmet usullerinden faydalanarak vatan hizmetini yerine getirmiş sayılacaklarla, temel askerlik eğitimi yapacakların hukuksal durumlarının farklı olması nedeniyle aynı konumda görülemeyeceklerinden bunlar arasında eşitlik karşılaştırmasının yapılamayacağı, kanun koyucunun yapılan düzenlemede aynı koşulları taşıyan herkese bu fırsatı tanıması nedeniyle sosyal hukuk devleti ilkesine de aykırı olmadığı sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle iptal davasına konu kurallar Anayasa'nın 2., 10. ve 72. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

V- YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİ

30.11.2011 günlü, 6252 sayılı 'Askerlik Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un;

1- 1. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "birinci fıkrasında yer alan 've 21 gün süreli temel askerlik hizmetlerine tabi tutulmaları' ibaresi, " ve " ve aynı fıkra da yer alan 've 21 gün süreli temel askerlik eğitime tabi tutulmaları' ibaresi" ifadelerine ve bu ifadelerle sınırlı olmak üzere yürürlüğe ilişkin 5. maddesine,

2- 4. maddesiyle 21.6.1927 günlü, 1111 sayılı Askerlik Kanunu'na eklenen Geçici 46. maddenin birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan " temel askerlik eğitime tabi tutulmaksızın" ibaresine,

yönelik iptal istemleri, 5.7.2012 günlü, E. 2012/15, K. 2012/105 sayılı kararla reddedildiğinden, bu madde ve ibarelere ilişkin yürürlüğün durdurulması isteminin REDDİNE, 5.7.2012 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

VI- SONUÇ

30.11.2011 günlü, 6252 sayılı 'Askerlik Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un;

1- 1. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "birinci fıkrasında yer alan 've 21 gün süreli temel askerlik hizmetlerine tabi tutulmaları' ibaresi, " ve " ve aynı fıkra da yer alan 've 21 gün süreli temel askerlik eğitime tabi tutulmaları' ibaresi" ifadeleri ile bu ifadelerle sınırlı olmak üzere yürürlüğe ilişkin 5. maddesinin,

2- 4. maddesiyle 21.6.1927 günlü, 1111 sayılı Askerlik Kanunu'na eklenen Geçici 46. maddenin birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan " temel askerlik eğitime tabi tutulmaksızın" ibaresinin,

Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, 5.7.2012 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan

Başkanvekili

Başkanvekili

Haşim KILIÇ

Serruh KALELİ

Alparslan ALTAN

Üye

Üye

Üye

Fulya KANTARCIOĞLU

Mehmet ERTEN

Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye

Recep KÖMÜRCÜ

Üye

Burhan ÜSTÜN

Üye

Hicabi DURSUN

Üye

Celal Mümtaz AKINCI

Üye

Erdal TERCAN

Üye

Muammer TOPAL

Üye

Zühtü ARSLAN